

KRATKA KRONOLOGIJA SLOVENSKEGA FILMA

1896 – V Mariboru, Celju in Ljubljani si lahko občinstvo ogleda prve filmske predstave na Slovenskem.

1898 – Dr. Simon Šubic v reviji *Dom in svet* objavi prispevek z naslovom žive fotografije, prvo "poljudnoznanstveno razpravo" o filmu na Slovenskem.

1899 – Potujoči kino Johanna Bläserja predstavi ljubljanskemu občinstvu filmski zapis *Razgled Ljubljane*, prvi film, posnet na ozemlju Slovenije.

1905 – Ljutomerski odvetnik in fotograf Karol Grossmann posname prva slovenska filma: *Odhod od maše v Ljutomeru* in *Sejem v Ljutomeru*.

1906 – Ljubljanski fotograf Davorin Rovšek začne v veliki dvorani hotela Union prirejati redne filmske predstave.

1907 – Ljubljanski poslovnež Anton Degenghi odpre v slovenski prestolnici prvi stalni kinematograf.

1908 – Davorin Rovšek ustanovi prvi slovenski "potovalni kinematograf" in začne z njim gostovati po slovenskih krajih.

1909 – Tržaško filmsko podjetje Salvatore Spina posname film *Ljubljana* (Slovesnosti ob petindvajsetletnici pevskega društva Slavec).

1922 – Poklicni fotograf Veličan Bešter v Ljubljani ustanovi podjetje Slovenija film in posname reportažo *Kralj Aleksander na Bledu*.

1927 – Metod Badjura ustanovi podjetje Sava film in začne snemati "Sava-journale".

1929 – Slovenska filmska igralka Ita Rina (Ida Kravanja) doseže z vlogo v filmu Gustava Machatýja *Erotikon* mednarodni uspeh.

1931 – Janko Ravnik posname prvi slovenski dolgometražec, dokumentarno-igrani gorski film *V kraljestvu Zlatoroga*.

1932 – Ferdo Delak režira drugi slovenski dolgometražec, igrano-dokumentarni domačijski film *Triglavske strmine*, ki ima v primeri s prvim bolj izdelano zgodbo z jasnimi 'sporočili', Metod Badjura pa posname legendarni etnološki film *Bloški smučarji*.

– Zagrebška družba Svetloton posname dokumentarec *Bela Ljubljana*, prvi zvočni film na Slovenskem.

1934 – Viktor Kink, Rudi Omota in Marjan Janc ustanovijo družbo Triglav film, ki pa se obdrži le eno leto in posname zgolj reportažo *Planica 1935*.

1938 – Rudi Omota skonstruira tonsko kamero, s katero režiser Marjan Foerster ter snemalca Anton Smeh in France Cerar posnamejo *Mladinske dneve*, prvi slovenski zvočni film.

1939 – Lastnik ljubljanskega kina Union Milan Kham ustanovi Emona film, prvo pravo slovensko filmsko podjetje z opremo za snemanje zvoka, montažo in podnaslavljanje, ki jo izdelata tonski mojster in konstruktor Rudi Omota. Poleg producenta Khama in tehničnega sodelavca Omote redno sodelujejo še režiser in snemalec Marjan Foerster ter snemalca Anton Smeh in France Cerar; do leta 1945, ko podjetje neha delovati, ustvarijo vrsto kratkometražnih dokumentarcev oz. reportaž.

1945 – V Ljubljani je ustanovljena Akademija za igralsko umetnost, ki leta 1963 preraste v Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo (AGRFT).

1946 – V Ljubljani ustanovijo podjetje za proizvodnjo filmov Triglav film in distribucijsko podjetje Vesna film.

1947 – Vjekoslav Afrić posname prvi povojni igrani celovečerec na ozemlju Jugoslavije *Slavica*, ki obenem kot prvi partizanski film označuje simbolni in dejanski začetek fenomena, poimenovanega jugoslovanski film' (v naslednjih letih in desetletjih nastane več kot 200 partizanskih filmov oz. filmov s tematiko narodnoosvobodilnega boja, pri katerih praviloma sodelujejo režiserji, scenaristi, snemalci, igralci idr. iz različnih jugoslovanskih republik, tudi iz Slovenije).

– Dokumentarec Franceta Štiglica *Mladina gradi* prejme priznanje žirije na filmskem festivalu v Benetkah.

1948 – France Štiglic posname prvi slovenski igrani celovečerec v pravem pomenu besede *Na svoji zemlji*, ki hkrati pomeni začetek mitologizacije narodnoosvobodilnega boja v slovenski kinematografiji.

1949 – V Beogradu ustanovijo Jugoslovansko kinoteko, ki dolga leta velja za eno najuglednejših in največjih ustanov te vrste.

1950 – Izhajati začne slovenska filmska revija *Film* (izhaja do leta 1961).

– Ustanovljeno je Društvo slovenskih filmskih delavcev (danes Društvo slovenskih filmskih ustvarjalcev – DSFU)

1951 – Jože Gale režira bukolično pravljico *Kekec*, prvi otroški oz. mladinski celovečerec na Slovenskem.

1953 – František Čap ustvari z romantično najstniško komedijo *Vesna* prvo slovensko filmsko uspešnico (samo v Ljubljani si film ogleda skoraj 100.000 ljudi).

1954 – Ustanovljen je festival jugoslovanskega igranega filma v Pulju.

1955 – František Čap v vojni drami *Trenutki odločitve* vpelje motiv sprave (med partizani in domobranci), zaradi česar je deležen ideološke kritike.

1956 – John Kitzmiller je na festivalu v Cannesu nagrajen za vlogo sestreljenega ameriškega pilota v Štiglicem filmu *Dolina miru*.

– Ustanovljeno je proizvodno podjetje Viba film.

1960 – Jane Kavčič v *Akciji* in Jože Babič v *Veselici* uveljavita nov pristop v obravnavanju NOB oz. dogajanja tik po vojni, pri čemer ju zanimajo predvsem osebne stiske posameznika v kritičnih razmerah.

1961 – Boštjan Hladnik režira modernistično melodramo *Ples v dežju*, polno svežih, drznih, a domišljenih formalno-estetskih rešitev, France Štiglic pa ekspresionistično *Balado o trobenti in oblaku*.

1962 – France Štiglic režira uspešno komedijo *Tistega lepega dne*. – V Ljubljani začne izhajati slovenska filmska revija *Ekran*.

1963 – Ljubljana dobi kinotečno dvorano, ki deluje pod okriljem Jugoslovanske kinoteke.

1967 – Filmi *Ljubezenski primer ali tragedija uradnice PTT* (Ljubavni slučaj ili tragedija službenice PTT) Dušana Makavejeva, *Zbiralci perja* (Skupljači perja) Aleksandra Petrovića ter *Prebujanje podgan* (Buđenje pacova) in *Ko bom mrtev in bel* (Kad budem mrtav i beo) Živojina Pavlovića pomenijo vrhunec jugoslovanskega 'črnega vala'. V Sloveniji je tej usmeritvi še najbližje Jože Pogačnik z *Grajskimi biki*.

– Matjaž Klopčič režira svoj celovečerni igrani prvenec *Zgodba, ki je ni*.

1968 – Ustanovljen je Slovenski filmski arhiv, posebna enota Arhiva RS.

1970 – Živojin Pavlović začne z *Rdečim klasjem*, drzno adaptacijo Potrčevega romana *Na kmetih*, svoje plodno "gostovanje" v slovenskem filmu.

1971 – Vojko Duletič začne s filmom *Na klancu* serijo samosvojih avtorskih ekranizacij slovenske literature.

1973 – Pri Društvu slovenskih filmskih delavcev je ustanovljen Filmski muzej (leta 1979 združen z gledališkim muzejem v Slovenski gledališki in filmski muzej, leta 1996 pa vključen v Slovensko kinoteko).

1977 – Nastaneta veliki uspešnici slovenskega filma: otroška komedija *Sreča na vrvi* (Jane Kavčič) in "šoferska" burka *To so gadi* (Jože Bevc).

1980 – Karpo Godina s *Splavom Meduze* vpelje v slovenski film postmodernistični slog.

1983 – Filip Robar-Dorin posname *Opre Roma*, prvi celovečerni dokumentarec in hkrati angažirano delo v slogu *cinéma vérité*.

1988 – Slovenski animirani film *Oblast* (režija Zdravko Barišić) osvoji na mednarodnem festivalu v Berlinu zlatega medveda za najboljši kratki film.

1990 – Ustanovljen je mednarodni filmski festival v Ljubljani, sprva z naslovom Film art fest, pozneje se preimenuje v Ljubljanski mednarodni filmski festival (LIFFe).

1994 – Ustanovljen je Filmski sklad RS.

1996 – V Ljubljani je ustanovljena Slovenska kinoteka.

2001 – Film Jana Cvitkovića *Kruh in mleko* dobi na beneškem festivalu nagrado 'Luigi De Laurentiis – lev prihodnosti' za najboljši prvenec.

– V Ljubljani odprejo prvi slovenski multikino Kolosej.

2002 – V Celju začne delovati prvi slovenski art kino Metropol.

2003 – Igrani kratkometražnik (*A*)torzija Stefana Arsenijevica, nastal v slovenski produkciji, dobi na berlinskem festivalu zlatega medveda za najboljši kratki film, prisluži pa si tudi nominacijo za oskarja.

– V Ljubljani odprejo osrednji slovenski art kino Kinodvor.

2004 – V Izoli prvič izpeljejo mednarodni filmski festival Isola Cinema – Kino Otok.